

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељком једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стран земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

Издање „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Доници шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Ружописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-контто 12008.

Демократија и социјализам.

(За омладину).

Недавно је изишла у Паризу код Феликса Алкана књига са насловом: — „Le Collectivisme futur et le Socialisme present“ од бившег министра Yves-a Guyot-a. По једном немачком листу ћемо приказати науку те књиге. Поодавно се већ примећује, да се социјално кретање у Француској и Енглеској у основи разликује од немачког социјализма. То се покушавало растумачити психологијом народа и политичким моментима, али се тиме није изашло на чисто. Све разлике у карактерима и политичком развићу појединих народа нису довољне да разјасне питање: зашто се, код западних културних народа, привредни индивидуализам и оних класа, које баш теже за променом, није извргао у социјализам или колективизам него тражи предаве и компромисе. Одговори на ово морали би бити који више, који мање, шпекулативне боје. Један прилог решењу споменутог питања била би анализа поделе народног иметка код појединих народа. Ми додуше немамо једног опће признатог мерила за овака упоређења, но једна млада наука мора се задовољити макар скупљањем што тачнијих података а доцнијим радницима оставити, да постављају резултате и праве правила.

Пре кратког времена је Jules Roche објавио занимљиве прегледе материјала, који нам дају тециварине и порези на насљедство у Енглеској и Француској. Још вреднији прилог таквом испитивању је горе поменута књига, ма да иста по свом тењу изгледа као полемика радикалне демократије са социјализмом и колективизмом.

Аутор узима за полазну тачку својих истраживања порезе на имања (грунт ве) и штедионичке уложне књижице у Француској. Год. 1905. опорезовано је 13,533 000 сермија (грунтова) без зграда и 6,448.000 са зградама. Број поседника првих сермија цени се на 8,454 000. И ако узмемо, да један поседник често има обе врсте имања, ипак се неће претерати, ако се узме, да у Француској има 9,000.000 поседника. Како у Француској долази на јед-

ну кућу (породицу) 4 главе, то онда од 39 милијона становника њих 36 милијона имају удела у имању. Сад долази стати стика штедионича са 11,767,772 уложене књижице на 4 милијарде 433 милијона франака улога. Разуме се, да врло велики проценат тих књижица не припада поседницима него људима без имања тако назованим „капиталистичким интересевима“.

Да још боље докаже, да је у Француској лошији терен за социјализам и колективизам, него на другом месту, наводи Yves Guyot резултате пописа становништва и његовог сталног занимања. По том се види, да је број оних, који живе од плате (зараде Lohn) само за 5% већи од броја великих и малих самосталних подухећа. 1901. г. било је у Француској 19,652.000 душа, који су имали стално занимање. Од ових су 4,865.000 шефова подухећа, а 4,131.000 самосталних изолираних радника; свега 8,996.000. Плату као чиновници или радници пак имало их је 10,655 000 душа. И баш обратно социјалистичком тврђењу, велика подухећа су у мањини, која скоро ишчежава, бјло их је 4269 са више од по 100 радника. Средња индустрија, где ради по 21 до 100 радника у једном подухећу, броји 17 570 етаблимана. Мала пак индустрија има 594 300 подухећа са по 1 до 20 радника. Бројеви доказују, да велика индустрија не потискује малу, шта више мала се индустријска подухећа множе брже него велика. Од 1896. до 1901. био је прираст код великих подухећа 600, код средњих 1900, а код малих 21 000.

Међу узрцима „вастоју социјализма“ наводи Yves Guyot у првом реду: отпор тих 4,865 000 подухећача, чији интереси стоје у опречи социјалистичким покушајима; затим отпор већине од оних 4,131.000 „изолираних“ радника, која хоће да остане независном. Томе додаје још и „напредак народног богатства и његова годела: од 11 мили она изборника 9 милијона су поседници и власници облигација, ренти и акција“. Из свега излази, да је Француска у великој маси својој јако индивидуалистичка и аутор је, вели. уверен, да тај индивидуализам стално напредује. Тенденција је тог индивидуализма, да се зајед-

нички иметак све више и више дели, јер то управо условљава индивидуалан напредак и цивилизацију. Све што се оваквом напретку противи, значи реакцију и не свестан повратак варварству. Теоретичари, који хоће, да све акте привредног живота ставе у зависност од државе, хтели би и индустријску цивилизацију да моделирају по типу ратне. Идеал социјалиста је тако рећи војна организација код свију економских и привредних послова и радња. По својој суштини је дакле програм социјализма програм наставка. Да је тај пак имао ипак неког успеха у Француској, то Yves Guyot приписује једном ниву уврока, а те увроке он уједно назива и опасностима, што прете од социјализма. Он је те увроке и опасности тако оштро формулирао, да то изгледа као објава рата радикалне демократије социјализму. Ово су тих „десет опасности“:

1. Опстанак веровања у чуда и спасење, које се веровање преноси онда на државу; т. ј. од државе очекивати све и сва а своју енергију пустити да рђа; у социјалистичком друштву (држави) индивидуалност, таленат, лична иницијатива, енергија, све то пропада, јер цео живот иде по шаблону. А амбиција, један од највећих покретача индивидуалне агилности, ишчежава, јер нема борбе за опстанак и напредак

2. Рђаво образовање учитеља и професора; невање економских и привредних ствари; папагајско учење на изуст формула из књига. (Псевтацизам).

3. Недостатак воље за темељну штудију и полагање вредности на речи.

4. Протекционистички дух, који превире економску науку и ствара илузију, да држава, која може интервенирати при уговорима о размени добара и производа, те тим једној форми привредне делатности помагати а другој шекодити, — да та држава има права интервенирати при радним уговорима и тиме скучавати права индивидуалне својине

5. Бирократски дух који од развића социјализма очекује нова места и проширење улоге јавне управе (администрације).

6. Слабост кандидата и неподобност

ПОМАНСТАК.

ЈЕФТИН ШЕШИР.

Ни шеширу није свугде једнака вредност. Главно је то, да у пролеће када је багрени процветао, Ђорђе Франковић рече своје ишпану: Идем у варош да купим шешир.

Ишпан се на ово насмејао.

— А колико ћете хиљадарки собом понети?

Франковић се на ово дрско питање није расудио. Напротив, узео је собом две хиљаде дарке; јер кад човек ради једног шешира не жали пут до вароши, свакако га покреће још каква паметна мисао. Аво се са друговима вађе! Другови су му по свој прилици и сада тако спроти ђаволи као што су пре били, јер боме да боме да не може сваком тако ићи као Франковићу, који је наследио појас од свога стрица веза.

Ђорђе Франковић је дакле из овога појаса извадио две хиљадарке, да би у случају нужде могао потрошити са друговима и отпутује у варош.

Одмах отиде у гостиону код „Беле куће“ и даде дозвати гостионичара Шаму-а. (Не сме се прећутати, да је и Шаму био један од његових другова, како је стекао гостионицу, кад је тако поштовао). Поздравише се, изљубише се и Шаму одмах донесе своју добру шљивовицу.

— Баш си цето — поче Шаму — тако давно ниса био у вароши. Ваљда те на ланцу држи тај твој ишпан?

— Хе, дрго, гавдим се! И сада сам само зато дошао, јер ми је стари шешир као чамац. Хоћу да купим нов.

Шаму је зачуђено гледао на друга.

— Шешир?

Нешто подсмешљивог беше у гласу Шаму-овом, био је изненађен. Овај човек, већ је неколико чаша шљивовице испио и рече Франковићу:

— Па добро — и шешир треба човеку. Али остави то до ујутро.

— Па могу.

После тога су неко време вредно пили. Франковић у вече надеран пође на пијацу по шешир, пређе двапут преко пијаце и баш је пазно — кад пред њега ступи стари познаник Павле.

Иљуби се и са њиме, као и са Шаму-ом. И њему рече да је дошао у вароши да купи шешир, но Павлу није то тако страшно било. Напротив још га је и похвалио, јер је и он дошао само зато да купи шешир.

Када су се већ тако лепо састали, оду прво код „Беле куће“ да свој састанак са Шаму-ом прославе. Ту су нашли и остале другове и весеље отпоче.

Друштво је исцарило чаше у то име да ће

Франковић од сада четири пута преко године долазити у варош да купи шешир. И како су читаву ноћ славили проналазак ове замисли, у вору по неки није могао ни кући стићи.

Овако је ишло неколико дана и у часовима буђења Франковић би увек завртио главом:

— Мој ишпан неће ни хтети веровати, како се у вароши тешко купују шешири!

У кругу старих пријатеља Франковић је био све боље воље. Сваку ноћ се појављивале нове и особито жеље. Осмо вече, на пример, био је врло тужан и плачући се окрете Шаму.

— Шаму!

— Шампањца?

— Ох, Шаму, умрећу ако не пијем сад братимство са каквим шампањцем.

И сузе су му текле, а другови су се смејали. Шаму је већ мислио да га повери бризи ноћних редара.

— Шаму! Имаш-ли мердевине?

— За чега?

— Не питај, већ одговарај.

— Па имам.

— Онда напред, колико год нас је. Слуге нека наместе мердевине на који багрени, ми ћемо за њима, понећемо шампањца и продужићемо весеље на дрвету.

Другови се згледаше. Радери рече да је то добра будалаштина. То је одлучило. И док је цела пијаца у највећем сну спавала, цело дру-

за натицање. Безбрижност посланика, који беже од законодавних тешкоћа и да исте реш, држе се просто регламана јавне у праве или скидају са себе одговорност тим, што све остављају „пованјим“, а сами се боје радикалних и великих потхвата.

7. Заблуде подуетника, који у својој очинској бриви (сентименталности) заборавају на своју одлуку да преговарају са сваки појединим за себе.

8. Устручавање подуетника, да радни уговор (радничку погодбу) држе абиља једним уговором, те да га се држе као једног уговора о равмени добара и проивода.

9. Попуштање: људи, који имају неку политичку амбицију; индустријалаца, трговаца, који сами сумњају у своја права, а тим завидљиви ривалитет поседника према индустријалцима, трговцима и банкарима.

10. На послетку конфузија и збрка између социјализма и демократије, која конфузија и јесте узрок, да се један навадњачки програм држи програмом реформаторским.

И ако ће оваке тврдње изавати велику оповицију — без тога додуше не може ни бити —, то су оне ипак добар путоказ и у нашој социјалној политици. Старији се теже мењају, али зато би омладина требала са више критике да штудира, па ће видети, да је радикална демократија и боља и природнија од социјализма. У социјалистичком друштву нема борбе, нема натицања, дакле нема живота. Др. Д. К.

Није уговор — уговор је.

Сирота речка револуција. Испречила се испред својих противника, а они гађају у њу нештедице. Час је сарањују, час је дижу из гроба. Како им је кад воља.

Франковци и аустријска им својта сад певају најновију песму: речка револуција није уговор, не веже Мађара ничим, па ништа неће ни дати ни учинити, што желе револуционаши. Речка револуција је обмана. Револуционаши одговарају, да револуција и није никакав уговор, него исход новог политичког правца.

Хрватски Аустријанци вичу на речку револуцију да није уговор, да је обмана народа Мађарски Аустријанци вичу: речка је револуција уговор и општо коре коалицију мађарску, што тобоже попушта — Хрватима.

У Хрватској и Славонији није им уговор, да могу викати на хрватско-српску коалицију и рушити је у народу. У Угарској им је уговор, да могу прекоравати мађарску коалицију и рушити је у мађарском народу.

Улоге су подељене.

штво отиде на пијаци. Франковић потражи најдебље багреново дрво, слуге наместише мердевине, господа се доста сигурно попну и одмах гледаше како ће сместити боце шампањца. Привезаше их марамицама за гране, а чаше потрпаше у цепове.

— Сипај! — продере се Радери.

Франковић је сипао. Мало је теже ишло, али је ишло. Прву чашу су с великим одушевљењем испили у славу рађајућег сунца. Затим Франковић рече слугама који су се церкали:

— Уклоните мердевине!

Шаму хтеде протестовати, али Франковић беше суров.

— Носите мердевине и уклоните се! Не показујте се више ни један, јер љу пудати. Онда се не може ни вући, само се може пасти. Ко сазре — нека падне, зато смо на дрвету.

Уклањање мердевина је неколико тренутака умалило весеље. Но Франковић је сипао и друштво на брзо дође у стари волосек.

— Скупљају се на вашар.

Занста на пијаци се почело кретати. Била је баш среда, недељни вашар и чизмарски момци су већ извели своју робу. Неколико Румуна и Чивута се појаваше на пијаци, простирући своју робу на шарене ћилиме. На крају пијаци, из улице крај цркве, појавише се и прва кола, натоварена купусом. Једно за другим о-

У Хрватској „Хрватско Право“, у Угарској „Мађар Со“. У Хрватској гласило Франковаца, у Угарској гласило Тисиноваца. На једној страни пропали либерали хрватски, скупљени око Франкова листа — листа за све, — у Угарској пропали мађарски либерали.

Заштјатница аустријанштине пружише руке и дигосе их на ново политичко стање с једне и друге стране Драве. Некадашњи савезници једно хоће: старо стање. Ми то стање врло добро знамо Баш због тога, што га знамо, песма пропалих једних и других либерала, бечких удворица, па ма у Хрватској били и под Франковим skutом, неће наћи међу Србима и Хрватима одзива, а сви су аначи, да неће наћи одзива ни код Мађара, који подржавају своју коалицију.

Речка револуција као исходште новог политичког правца, и ако није уговор, довела је дојучерашње противнике до споразума: Србе и Хрвате с једне стране, њих обоје с Мађарима с друге стране. И ако није та револуција ништа друго да нас него само револуција, али нас води данас сутра буду чвршћи, чистији Данас погађа и „Хрватско Право“, а погађа и „Мађар Со“ за будућност. Ново стање изавано речком револуцијом довешће и до уговора, до таквог државноправног поравнања међу Хрватском и Славонијом с једне стране и Угарском с друге стране, које ће свакако носити на себи биље — речке револуције.

А то је баш оно, што се не допад Аустријанцима хрватским и мађарским И баш што се њима не допада, ми смо ја чег осведочења, да је то добро и корисно по будућност народа с једне и друге стране Драве. За оне с оне стране Литаве ми не осећамо потребе да се бринемо.

Преча нам је своја кућа „Хрватско Право“ и „Мађар Со“ воле у својој кући — туђина за господара.

Хрвати о Босни.

Дубровачки хрватски лист „Црвена Хрватска“ у свом 36. броју доноси чланак о Босни. Овај чланак најбоље доказује, да у хрватком народу доста све јаче расте број мислених људи, који виде бечке смицлице и замашај споразума Срба и Хрвата. Ми тај чланак доносимо у целости:

„Има у последње доба неких појава које морају обратити пажњу на ову Еридину јабуку, коју је на Балкан бадио берлински конгрес. То су збор босанско-херцеговачких Хрвата у Долцу, па догађаји у градском већу у Мостару, и најзад решење градског већа у Загребу, да начелник Амруш повдрави цара у Требињу истичући права Хрватске на Босну. Док је револу-

тиварале су се трговачке радње, а звона на торњу почеше звонити.

Друштво на дрвету се мало примирило.

Шаму се готово истрезнио.

— Но, господо, сада се можемо неопажено развићи.

— Никада — грмио је Франковић и сипао је. Ово смешно место га је готово подивљало. Чим би неко испразнио чашу, одмах би му насуо. Када их је напоследку већ и свет видео и пружајући прст на багрени смејао се — Франковић са највећим одушевљењем и испиши чашу дерући се:

— Живео народ! Живео вашар!

Они доле су заједно с њиме викали: живео и дивље су се церкали Чизмари, Чивути, Румуни, па и трговци скупеше се и окружише ово чудно багрени-крчму. (Јер, наравно, да су одмах и име нашли.) Жене су плескале длановима. Исусе, какви су ово думпови! Под дрветом као кад би роса капљала, капљао је проливени шампањцац.

На багрени су поново празнили чаше.

Но сад под дрво дође полицаја и отера господу у затвор.

Франковић се истрезнио у затвору, а кад је изишао из њега, није имао ни толико новаца да купи шепар. Да ли је дошао на други вашар у варош, то није нигде забележено.

В. Ђ.

цији у Долцу кумовао Штадлер и Франк, решење загребачког градског већа постало је договором Куеноваца и Старчевићеваца. Сама та чињница морала је испунити неповерењем све пријатеље правог народног напретка, а узвемјрити Мусломане и Србе у Босни и Херцеговини. За то нас нису изненадили протести градског већа у Мостару. Тај гњев схваћамо и одобравамо, јер је очито, да су те намере наперене не само против Срба него и против Хрвата.

Одмах ћемо истакнути, да нам није пријатно, што се Хрвати у Босни и Херцеговини органују и агитују за присаједињење тих земаља Хрватској. Кад је најме дошло до споразума измђу Срба и Хрвата, нити су се Хрвати чега одрекли, нити Срби. Само је основа политичког рада постала друга. Док смо се пре ватарали на основи тзв историјских права, по којима су једни крстили Хрватима оне, који о томе ни да чују, а други требали име хрватско, где су могли и не могли сада Хрвати и Срби признају Србима, дотично Хрватима, оне који то хоће да буду.

Природна је последица тога гледишта, да су Хрвати у Босни и Херцеговини признали право самоодређење, те да ове земље могу гледати у њима несобична пријатеља, који поштује и помаже оно, што оне хоће. За то Хрвати не могу желети никакве промене државноправног положаја Босне и Херцеговине, пре него само њихов народ то не затражи. Тим се они не одричу својих аспирација и свога мишљења, да је Босни и Херцеговини природно место у краљевини Хрватској; само ће будућност показати је ли та мисао исправна т. ј. је ли збиља положај Босне и Херцеговине такав, да их народни и економски интереси вежу за Хрватску, или је могуће друга каква комбинација, која ће ове још боље зајемчити.

Кад би Хрвати у Босни и Херцеговини били једнаког мишљења, они би без уштрба својим особитим напорима о сједињењу с Хрватском морали стајати уз бок са Србима у захтеву, да се државноправни положај Босне не мења. Свака најме самовољна промена није само штетна Србима, него и Хрватима. Хрвати, најме, нису тако јаки, да би та промена испала у прилог њима, а и кад би дошло до „Велике Хрватске“, коју проповедају агитатори ове заворне политике, то не би била велика Хрватска него велика Аустрија. Три милиона Хрвата не би најме могла држати на ууди више од два милиона Срба и осталих противника такве државне формације а да се не ослоне на „аустријске“ бајонете.

Ову погибао не замислимо него нас историја учи. То се је најме исто догодило Угарској, кад је по законима 1867. мислила да се дохватила политичке моћи и слободе. Мађари, слаби да се одупру народностима кад би свима признали народну индивидуалност, а к томе и Хрватима државну, притекли су сили, а њу су платили — зависношћу од Аустрије. Требало је тридесет година да мађарски народ види ту погрешку, те дође до уверења, да мањи народи могу бити моћни само у међусобној помоћи.

Ово је пред очима коалицији хрватских и српских странака, кад за успешну политику тражи као први услов споразум између Срба и Хрвата. То вреди једнако за Босну, као за Бановину и Далмацију. Једино сложан рад даје нам потребну снагу, да се одупремо жељама да се наше земље прогутају.

То на жалост неки наши људи још не разумеју, но се с највећом лакоумношћу даду намамити на мамац, који им баца аустро-немачка пропаганда преко својих агената Штадлера и Франка.

Ови агенти, док тако олакшавају посао пионерима немачке мисли у Босни мисле уједно омести коалицију хрватских и српских странака у раду за учвршћење стања, насталог после великог политичког преврата прошле године, намећући јој босанско питање.

Ова је намера одвише провидна, али се хрватска и српска коалиција не плаши тих нападаја са стране. Према сваком покушају, да се босанско питање реши без

обзира на жеље становништва, она само има један одговор, који јој диктира горко искуство из доба окупације. Тада су Хрвати угађали Балпацу надајући се бог зна чему, а последица је тога био раздор међу Србима и Хрватима у Троједници и новодом тога куеновштана. Док је тако поразно утицала окупација у унутрашњој политици, у Босни су засели мирно немачки чиновници и колонисти. Хтели смо Босну а тим смо само отежали анексију Далмације.

Ово су жалосни плодови хрватске политике, док су је вадахивали „далековидни“ погледи на будућност, а повнање тога даје хрватској и српској коалицији снагу да се опре сваком неумесном наметању босанског питања.

Вести из места и са страна

Позив на претплату. септембра

Отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круна 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наш пошт. претплатнике којима крајем августа истиче претплата, да изводе исту за време за месец септембар обновили, како не би у шилању листа до прекидања дошло.

Руси за кнежевића Мирка.

На глас да енглески краљ Едвард предлаже за гувернера автономне Македоније и Старе Србије кнежевића Мирка, руски угледни лист „С. П. Вједомости“ пише:

„Сматрајући да је овај предлог енглеског краља потпуно вероватан, сматрамо у исто време да краљ има нарочито пред очима кандидатуру за македонског гувернера црногорског кнежевића Марка. Још се прошле године кнежевић Мирко био срео са енглеским краљем и у лондонским се вишим круговима знало, да је он учинио на краља одличан утисак и да је његове погледе на балканске прилике кр. Едвард примио као основане. Поред личних особина црногорског кнежевића Мирка, које му дају право да стоји на челу автономне Старе Србије и Македоније, он је згодан кандидат и због многих других важних обзира. Ни велике силе, ни Турска, ни балканске државе не могу се бојати, да ће се црногорски кнежевић користити својим положајем и територијом у повереним му областима политиком, сличном оној, коју је, силом националних услова на Криту, морао да тера грчки краљевић Ђорђе. Још се мање можемо бојати за судбину саме македонске автономije, јер мала Црна Гора не може да мисли на присаједињење тих области, чак и да има жеља за то. С друге стране, родбинске везе црногорског кнежевског дома су такве, да ће ауторитет кнежевића Мирка сам по себи бити довољан, да се хришћанско становништво увери о важности његове мисије и да му само помогне на њено остварење. Има разлога веровати да ће и Арнаути који живе за националним животом видети у том постављању хришћанског гувернера пут ка остварењу своје идеје. Сматрајући дакле идеју, која се приписује енглеском краљу, не само теоретски потпуно основану, него и потпуно могућу, — завршава руски лист — ми врло добро разумемо што је она за Аустрију непријемљива. Тврђења пак, да је и Русија одацује, нама се чине неоснована, јер би таква политика противуречила и њеним политичким традицијама и сопственим интересима.“

На адресу г. г. „учитеља солидараца“ око „Школског Одјека“

„После конгреса српских учитеља.“ Под тим натписом изишла је у 16. броју „Школског Одјека“ белешка, која гласи: — Све оне салетке и удурме, које су неки учитељски другови покушали да помоћу јавности пре конгреса приведу у дело, остале су жалове. Ми смо имали толико обзира, да оно њихово пролетошње владање нисмо изнели на оцену пред конгрес. Ако су од тога стрепили, као што изгледа, нису имали право; ми смо и овом приликом доказали: да знамо чувати у глед учитељски, па ма била у питању и така „свесна“ учитељска браћа. Дела најбоље говоре!

Пре свега молимо господу око „Школског Одјека“, да нам отворено, како приликује поштемним људима, кажу, ко су, поименце, ти „неки учитељски другови“, што су „покушали да помоћу јавности приведу у дело,“ — „све оне сплетке и удурме,“ што су остале жалове; и које и какве су све то „сплетке“ и „удурме.“ Јер и ми се гађамо „сплеткаша“ и „удурмаша,“ па би да се изнесе њихов

сплетвашки и удурмашки рад на оцену пред наше јавно мишљење, кад већ по доброту срца господи око „Одјека“ није тај рад изнет на оцену пред конгрес учитељски, па нека се јасно види ко то билеткари и удурмице.

Тако исто би молили, да господа око „Школског Одјека“ отворено, како приликује поштемним људима, јасно означе, „оно пролетошње држање“ оних „неких учитељских другова“ и кажу отворено, како то приликује поштемним људима, који су то учитељски другови, што су стрепили, да ће господа око „Школског Одјека“ изнети „оно њихово пролетошње владање“ на оцену пред конгрес. Јер доста је крајње време већ, да српско остварено учитељство дозна, ко су ти његови несолидарни и недостојни другови, што сплеткаре и удурмишу против учитеља чиста и неуклањана поштења и морала.

Толико засада на ону магловиту и тајанствену белешку, у 16. броју „Школског Одјека“ а кад нам господа око тог листа расветле и објасне своје тврдње у тој белешци, тада ћемо се и ми изјаснити о овој ствари опширније и — отвореније.

Неколико учитеља „несолидараца“ Конгрес трговачких болница.

Има томе дуже времена, како је министарство бацало око на приватне трговачке болнице и намерно је да све приватне болнице укине, капитале одузме, а чланове прикључи окружним болницама. Како пак у Угарској има велики број трговачких болница — међу којима је и новосадска — које су пре 20 и 30 година сами трговци основали, те како све те приватне болнице већином располажу довољним капиталом да могу постојати, а тај је капитал баш од самих трговаца приловима и др. стечен, то су све управе трговачких болница решиле, да се свом силом одупру тој неоправданој министарској намери. Ради тога су за јуна 3. (16) о. м. сазване све управе трговачких болница у Пешту на конгрес, да свој глас дигну против укинућа трговачких болница. И управни одбор новосадске болнице трговачке омладине унијајући опасност, која јој прети, закључио је да се одазове позиву и да и наша трговачка болница буде заступљена у Пешти на конгресу. Од стране новосадске трговачке болнице отишао је у Пешту на конгрес председник Стеван Капамаџија, потпредседник П. Дамјановић и члан А. Марковић.

Учитељски дани у Београду.

Под тим натписом стоји у 15. броју „Школског Одјека“ на једном месту: — *Певало је прво београдско певачко друштво и наш учитељски певачки збор. Неки одашњи новинари узели су сви толико слободу, да упоређују певање сталног београдског друштва, које можда по тридесети пут пева ове пијесе, и певање нашег учитељског збора од 12 чланова, који су се за 24 сата у Новом Саду спремили за концерт. Били смо позвани да суделујемо, а беше нам поручено, да ће и училели у Србији имати збор. Држимо, да овде престаје свако упоређивање. Песме су ипак све добро отиване.*

Тако и толико је нашао за потребно г. М. Ђурђевић, коровоћа „нашег учитељског певачког збора“ да рече у одбрану певања тога збора на концерту приликом учитељског конгреса у Београду. И да је само до тога, да г. Мита пред јавношћу нашом извини свој збор певачки због онако слаба успеха у певању — ни да би речи. Али г. Мита, незадовољан и сам, што није послушао свог старијег друга г. В. П. из 3. те махнуо свако певање у Београду, кад се нашао на попришту са онако маленом и слабочком а уз то само за 24 сата спреманом четвором својих певача уз оног певачког дива, што се зове „Прво београдско певачко друштво“ — излива сад свој јад на „неке оностране новинаре,“ што су ови узели слободу себи, да упоређују његово певање са певањем Београђана и осуђује тај поступак „неких оностраних новинара,“ јер, за Бога, ту престаје свако упоређивање. — Еј, еј, г. Мито, а зашто ли се за тако сјајан концерт, па још на позив нисте одавали према прошлости конгреса или зар ви г. Мито не знате за ону причу из еванђеља, да онај, који нема сватовска одела, нема места у сватовима? И најзад, кад нисте могли спремити већи број певача и употребити од 24 сата дуже времена на певање, зашто нисте онда послушали свог учитељског друга г. П. па да нисте ни крочили на позорницу? Зашто? — То ћете најбоље знати Ви сами ал' допустите г. Мито, да и ми знамо, да су вањом слабом успењу на концерту у Београду најмама криви — „неки оностранни новинари.“

Један од тих „неких новинара“.

Посланик др. Врлић у Кобашу.

Пишу вам из Кобаша: Већ доцкан у вече у недељу 27. августа по ст. кал. о. г. чујемо радосну вест из оближњег места Вебрине, да наш посланик обилази свој котар, те да ће и нама у Кобаш доћи 28. августа у 9 сати пре подне. На заказани дан

искупило се пред опшном Срби и Хрвати — изувши већи део Франковаца — да ту дочекамо свога посланика. Пред г. Врлића изашли су наш г. биљешник Ђосић, началник Тадић, учитељ Шпома-ревић, трговац Муждека и други виђенији ратарји. У 1/10 часова дође г. Врлић у пратњи горњих пред опшину, где га дочека српски свештеник Обрадовић са осталом браћом Србима и Хрватима. После поздравна ујосмо у школу, где је г. Врлић у доста дугом и врло лепом говору развио програм заступника српско хрватске опозиције. Ваше пута је прекидан са: „Живио“. — После свршеног говора у-питао је г. Врлић присутне, да ли има ко штогод казати. На што је наш новинар и вредни г. началник Тадић изнео пред г. Врлића и замолио га, да се на одређеном месту заузме 1.) око подизања четвороразредне школе у Кобашу, 2.) да општина добије пошту и брзојав и т. д. — Након овога је програм био испријен и ми се развијосмо у нади, да ће нас г. Врлић опет што скорије походити. За тим је отишао г. Врлић на ручак нашем свештенику г. Обрадовићу. (А зар не католичком жупнику Феррију? Та како ће, кад исти жупник не нађе за вредно ни да дође на овај пријатељски састанак. Да је за посланика изабран г. Хорват, е онда би г. жупник сав блажен био, ал' овако...) После ручка је г. Врлић учинио посету г. Муждеки и другима, а по том отишао за Сибињ. Желимо му срећан пут и добар успех.

Србин.

Читуља.

Нашег угледног трговца, потпредседника црквене општине новосадске и старатеља српске велике гимназије Светозара Стојановића заде-сио је тешки удар, јер му је умрла супруга Марија. Тело покојнице баће опожано у саборној цркви и сахрањено данас после подне на св. алмашком гробљу. Бог јој дао вечно насеље, а нашем пријатељу утехе у овој тешкој несрећи.

Брзојави „Застави“.

Стале 4. септембра.

Вашигтонов споменик у Будимпешти.

Будимпешта. Јуче су свечано открили у присуству министара Кошута, Апоњија, Полоњија и заступника власти Вашингтонов споменик. Евген Ракоши држао је свечани говор. Председник америчког одбора за подизање споменика, уредник Кохањи предао је споменик престоници. Положени су венци у име посланичке куће и новинарских странке.

Бојкот грађевинарских подизача.

Будимпешта. Зидарски радници су закључили, да не раде код оних подизача која су прекршили уговор

Прилике у Русији.

Петроград. Трепов је умро од ангине пекторалис Као последници му спомињу се генерали Дежулин, Масолов и Орлов. Ђерке. Цар је отишао у лов. Данас ће отпутовати у Петерхоф.

Кијево. Потпоручик Старафовска, главни кривац побуни, осуђен је на смрт.

Судар возова.

Целовац (Клагенфурт). Особни воз раније се вренуо из Перчаха, те се код Крумпендорфа сударио с другим возом. Погинуло је 3, а тешко рањено је 6 особа.

Надвојвода Фрања Фердинанд у Далмацији.

Дубровник. Надвојвода Фрања Фердинанд уз велике овације отпутовао је из града.

Бугарока и Турска.

Софија. Посланик султанов уверава, да султан часно жели мир. Обећао је, да ће султан издати праду у корист Бугара у Македонији.

Наследник престола у Задру.

Задар. Бродови су при великој бури упловили у пристаниште. Искрцавањ иде тешко због буре. Наследника престола Фрању Фердинанда дочекале власти. Началник града поздравно наследника престола галијански.

Нови командант двора.

Петроград. На место Трепова, командант жадармеријског кора, именован је за команданта двора генерал Дедулин.

Престао страје.

Праг. Рудари у Бриксу закључили су да отпочну радити.

РЕДАК МНОГОСТРАН ЛЕК.

Свој суд су већ хиљадама лечника изrekli о многостраном корисном брашну за децу од Р. Куфеке. Занимљиво је бацити поглед на све случајеве, у којима се с успехом употребљује то опробано хранљиво средство, како код деце у најнежнијем добу тако и код одраслих. — Куфеково брашно служи:

1. Као изврсно драгоцено хранљиво средство за децу, којима фали материна храна.
2. Као дијеталан лек код катарa (запаљења) у стомаку и цревама.
3. Као предохрана противу тих по одојчад наведених опасних болести, пошто исто брашно ствара непогодно тло по болести.
4. Као важна хранљива материја, нарочито код развијања костију и мишића у дечијем телу.
5. Као ненакнадимо средство које помаже варењу крављијег млека у стомаку одојчета.
6. Исто тако дејствује средство противу затвора столице и сметње у варењу.
7. Као изврсно, од специјалиста лечника на том пољу као средство које је вредно хранљиво и потпомаже стварању фосфора код деце, која имају рахитис и шифрофле.
8. Као изврсна предохрана противу тако зване „енглеске болести“, под којом се разуме много пута значајни застој у развијању ногу, руку, сарамерно на спрам главе одојчета. — И могло би се још много случајева навести, код којих се све даје Куфеково брашно успешно употребити — кад не би простор овај мали био. Куфеково брашно је усљед увек једнаког фабризирања, лаког варења, одржавања, пријатног куса, усљед издржљивости, јефтиноће лаког приуговљења за храну — изрично је једно од најпоузданијих и најбољих храна за децу.

1-1

Јавна захвалност.

Српско занатлијско певачко друштво „Невен“ приредило је забаву 28 маја (10. јуна) о. г. и том приликом је добило добровољна прилога од доле именоване господе.

По 3 К. Уредништво, „Заставе“ Лаза Прерадовић.
По 2 К. Никола Котуров, Лука К. Алелсијевић, Драгутин Вурс, Сава Стојковић, Никола Ивковић, Никола Кондорш, Сима Војин, Душан Марић, Андра Плавшић, Влада Мацедонић, Навдор Енгл, Филип Михајловић, Г. Ракић.

По 120 пот. Ђока Сланкаменац.
По 1 К. Светозар Косовац, Глиша Манојловић, Коста Лера, Душан Поповић, Шандор Јанкелић, Милан Максимовић Милан Грујић, Јгњат Банчић, Рада Радојевић, Г. Дмитријевић, Стеван Свињаревић, Д. Николић, С. Мандић (путници из Будимпеште), Милан Дјеланић, Десенка Ракић, Онда Ракић, Милан Поповић, Гавра Сремчевић, Слободан Увалић, Бурица Ајдуковић, Леза Пирошки, Аца Ђубојевић, Ђока Мољцац, Коста Чавић, Бошко Нивевић, Ђурица Ракић, С. Ружић, др. Александар Моч, А. Вучковић.

По 40 пот. Стеван Грчић.
На племенитом дару нека г приложници приме благодарност.

У Новом Саду 8. јуна 1906
Из одборске седнице у име одбора.
Ђорђе Гајић Сава Стојковић
первобожа председник.

ЈАВАН РАЧУН

о забави државној 23. јула о. г. од стране српске сентомашке омладине.

Примање: 1. Добровољних прилога 181 К 90 пот.
2. Од улазница 137 К — пот.

Свега 318 К 90 пот.

Петрошено 66 К 80 пот.
Чист добитак 251 К 80 пот.

Добровољне прилоге дадоше г. г.: — По 20 К: Лаза Дувђерски. — По 10 К: Симеон Мајински. — По 5 К: Милева Дувђерска, Јеврем Пивнички, Нестор Дувђерски, Нестор Белић, Зорка Дувђерска, Г. Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Сентомашу. — По 4 К: Стеван Нићин, др. Теодор Николић, Мирко Алексијевић. — По 3 К и 80 пот: Миливој Сивачки. — По 3 К: Анка Ђорђевић, Вељко Загорица, Лазар Продановић. — По 2 К: Душан Јаснић, Милутин Везилић, Шаца Дувђерски, Вељко Каћански, Паја Јанковић, Гавра Манојловић, Јоца Манојловић, Сима Кулачин, Иса Николић, Јулка Плавшић, Исидор Иванчић, Тавасије Каћански, Младен Каћански Милан Д. Манојловић, Леза Гавански, Крста Малеташки (Турија), Васа Нићин, И. Јанковић, Нова Сивачки, Малица Љ. Марић, Марко Сивачки, Гојко Каћански, Марија Хаџић, Евидна Пивничка, Јелка Пивничка, Катерина уд. Каћанска, Ђура Петковић, Паја Јанковић трговац, Софија Продановић, др. Живко Продановић, Јаша Дувђерски. — По 1.20 К: Бранко Мучалов, Миливој Загорица. Н. Н. Лазар Манојловић Саветин, Н. Н. Леза Стричевић, Паја Шегуљев Адам. Николић, Сава Јанковић, Арјадина Павловић Зора Дракулић, Сима Николић, Бек, Ивошевић, Живко Коста Стричевић Паја Доб новачки, Стева Зурковић, Неца Кнежевић, Анча Девечерска, Јоца Лекић, Илија Огњановић, Сима Шијачић, Ђока Миковић, Златоје Павловић, Драгољуб Стријћ.

— По 80 пот: Н. Н. — По 60 пот: Чокић, Јован Сивић. — По 40 пот: Лаза Каћански. — По 30 пот: Пера Вардић. — По 20 пот: Н. Н.

Свиима овим изриче се топла захвалност, а уједно и г. Жарку Огњановићу на лепом и смисљеном говору о фзмају, г. Милану Туторовом на лепом певању и г. Мити Хаџићевом учитељу из Ст Бечеја на првти уз хармонијум.
Стеномаш 8 септембра. 1906.

Омладина.

Два млађа помоћника

потребује

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

БРАНКА М. СПАИЋА

У РУМИ

Захтева се знање српског, немачког, а нешто и мађарског језика. Ступање одма или на 14 дана

1200 3-3

ПИСМО ЈЕДНОГ ПРЕЧАСНОГ ПАРОХА.

Господину **ФРАНЦУ ВИЛХЕЛМУ**,
апотекару, ц. и кр. набављачу у Најкирхен,
Долња Аустрија.

Радовесиц, (у Ческој пошти Вилину

Поново сам Ваш Вилхелмов антиартригитски антиреуматични теј за чишћење крви при разним својим болестима, као: надиву црне цигерике, слезине, при растењу прекомерног сала код срца и стомака, реуматичних болова у крстине, слабог варења, успору крви према глави, притиску на мозак итд. са повољним успехом употребљавао, тако да сам доста уштедио тражити лека у купању или заводу, где се лечи ладном водом, за које на жалост нисам ни средстава имао, недостајало ми је и потребно време усљед мога позива.

Примите моје уверење, да сам са своје стране себи за дужност ставио, овај тако изврсни Вилхелмов антиартригитски антиреуматични теј за чишћење крви свима болесницима са таким болестима најтоплије препоручити, где год ћу моћи похвалити, да би вам тим своју благодарност изрекао за тако сретан проналазак, а да бисмо човечанство учинили на то пакљивим на Ваш изврсно лекоковити препарат.

Са одличним високопоштовањем

О. Винценц Јон,
парох.

510 89-120

Један пакет стаје 2 круне одаваде, 1 пошт. коли са 15 пакета стаје 24 круне.

Добија се свуда у апотекама.

ЗА НАШУ

ПОМОДНУ И МАНУФАКТУРЕ ТРГОВИНУ
и Ади (Бачка)

потребујемо једног старијег и једног млађег помоћника. Исти морају перфектно мађарски говорити.

Ступање што пре.

1201 3 3 **Ђорђевић и Милутиновић.**

МЛАЂИ ПОМОЋНИК

за колонијалну струку може одма добити место код

F. Goldstein-a
у Земуну,

1195 3-3

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА Стојана Хосанића

У РУМИ

потребује два добра млађа помоћника, који осим српски, још и мађарски говоре. Ступити могу одма.

1188 2-2

Милан Ивковић

НОВИ САД (Ujvidék)

једини главни предавач ц

накладе

Л. ЈОСИЋА

НАЈВЕЋИ РАБАТ.

Препоручује своје велико стовариште на мало и на велико (en gros)

канцеларијског и концерт-папира, ловака, пера, радир-гуме, мастила најбоље каквоће, сунђера, прописева са најновијим сликама, цртанке и све остале приборе за школе и канцелације.

СВЕ ПО ЈЕФТИНИЈОЈ ЦЕНИ НЕГО ИГДЕ.

1173 7 15 Списак школских књига шаљем бадава.

БУГАРСКА

Приређени неколико добара за продају од 100 кат. јутара до 1.000. — Земља је плодна и бачко потиским земљама подобра, на вечито цена од 100 фор. до 180 фор. по јутру. Под закуп за годину од 15 до 18 фор. — К. референција српски, мађарски и немачки. Јован Чапо у Dragomirovo, Sistov, Bulgaria. 1214 1-3

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА Саве Ј. Крстића и брата У РУМИ

потребује два помоћника, једног који 6 до 8 година сервира и једног који 4-5 год. сервира. Ступање одмах.

1199 3-3

ТРАЖИМ СРБИНА адвокатског кандидата

СА ПОТПУНОМ ПРАКСОМ.

Почетна је плата 120 круна, ван тога ексмисије, које месечно 30-40 круна износе.

1204 3 3 **Др. Ника Ђурић,**
адвокат, Вршац.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА Ј. Георгијевића

у ШИДУ

потребује два добра помоћника вешта продавца. Ступити имају одмах.

1218 1-1

МОДНА ГАЛАНТЕРИЈСКА И ГОТОВИХ ОБУЋА РАДЊА Д. НИНКОВИЋА

у Земуну

треба ДВА МЛАЂА ПОМОЋНИКА.

Они који су сличну радњу свршили, имају првенство. — У офертима потребно је, да рефлектантима свааче коју плату траже месечно и кад могу ступити

1220 1-1

НА ШКОЛСКИМ КЊИГАМА

СВИЈУ ИЗДАЊА, КОЈИХ ИМАМ

У ВЕЛИКОЈ КОЛИЧИНИ, ДАЈЕМ

ОБЈАВА.

Натшевићев буквар, читанка за II, III и IV. разр. и Црн. словенски буквар, као и Хришћански катихизис од М. Миловановића прешли су у моју својину.